

Hasan SUBAŞI
Antalya Milletvekili
Adalet Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda yer alan sorularımın T.C. Tarım ve Orman Bakanı Sn. Vahit KIRIŞÇI tarafından Anayasa'nın 98'inci ile TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 06.03.2023

Saygılarımla

Hasan SUBAŞI
Antalya Milletvekili

Bakanlığınız tarafından alınan kararla fiyat artışları ve depremi gerekçe göstererek domates ihracatına 14 Nisan 2023 tarihine kadar kısıtlama getirilmiştir. 81 ile "ACELE" ibaresi ile gönderilen kısıtlama kararınızda, "Ülkemizde, domates fiyatlarında son günlerde yaşanan anormal fiyat artışları ve 11 ilimizi doğrudan etkileyen deprem afeti nedeniyle gıda arz güvenliği ve fiyat istikrarının sağlanması amacıyla tedbir alınması ihtiyacı doğmuş olup; Bakanlık Makamı'nın 02.03.2023 tarihli ve 9047366 Olur'u ile;

1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'ne yapılacak ihracat başvuruları,
2. Filistin Devletine yapılacak ihracat başvuruları,
3. Azerbaycan (Nahçıvan Dahil) Cumhuriyeti'ne yapılacak ihracat başvuruları,
4. Suriye'de güvenlik altına alınan bölgelere Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri ve bağlı kuruluşları tarafından yapılacak ihracat başvuruları,
5. AFAD, Kızılay veya diğer İnsani Yardım Kuruluşları tarafından yapılacak ihracat başvuruları,
6. BM, WFP ve Kızılhaç gibi alıcısı insani yardım kuruluşu olan ihracat başvuruları, - Organik Ürün Sertifikası bulunan ürünler için yapılacak ihracat başvuruları,
7. Denizlerimizden transit geçen ve ülkemiz limanlarına uğrayan yabancı bayraklı gemilerin iase ihtiyaçlarının karşılanması için gemi kumanyacılığı yapan firmalara gemi başına her bir ürün için en fazla 500 kg'a kadar yapılacak ihracat başvuruları,
8. Başlamış işlemler (Bakanlığımıza veya TAREKS sistemine başvurusu yapılmış),

hariç olmak üzere, 2022/1 sayılı Tebliğ kapsamında yer alan; 0702.00 GTİP'li Domates (taze/soğutulmuş) ihracatının 14 Nisan 2023 tarihine kadar kısıtlanmasına karar verilmiştir" denilmektedir.

Ülkemizde yaşanan ağır ekonomik kriz, yüksek enflasyon, girdi maliyetlerinin artışı ve desteklerin azalması sebebiyle zor durumda olan çiftçimiz, üreticimiz, hal borçlanarak tarım yapmakta ve ihracat ile elde edeceği kârı dört gözle beklemekte ve hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Paydaşlarla ve STK temsilcileri, İhracatçılar, Odalar ve Hallerin görüşlerine başvurulmadan alınan bu karar çiftçiye, üreticiye, halciye, komisyoncuya, ihracatçıya büyük zararlar vermektedir. Yöremizde, Antalya, Kumluca Hallerinde üreticilerimiz eylemler yapmış,

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) ile Antalya Ticaret Borsası (ATB) kararın yanlış olduğu üzerine açıklamalarda bulunmuştur. İhracatçı mağdur olmuştur, yıllar içinde kurulan ihracat bağları bir kararla koparılmıştır. İhracatçılarımız çok büyük zarara uğrayacaktır.

İstikrarsız bir görüntü veren, bir kararla ihracat kanalları kapatılan ülkemiz "güvenilmez ülke" olarak değerlendirilip, elde ettiğimiz pazarları kaybedebiliriz. Eğer biz ihracata devam etmezsek tüm ülkeler kendilerine alternatif domates alabileceği pazarlar bulur. Bu da bizim elimizdeki pazarlarımızı kaybetmemize sebep olur. Tarım sektörü dönüşü olmayan bir durumla karşı karşıya kalır. Örnek olarak Rusya ile yaşanan uçak krizinde gelen yasaklama ve kotalar Rusya pazarını kaybetmemize sebep olmuştur. Bu yasak 40 günlük bir kayıp değil 40 yıllık pazarlarımızı kaybetmemize sebebiyet verecektir. Eğer yasaklama ivedi bir şekilde kaldırılmaz ya da bir düzenleme getirilmezse vasıflı ve vasıfsız binlerce insan işsiz kalacaktır. İşsiz kalan insanların birçoğu deprem bölgesinde zarar görmüş ailelerdir onlarda çok daha zor bir duruma kalacaklardır.

Bu bilgiler ışığında,

1- Etki analizi yapılmadan aldığınız kısıtlama kararıyla üreticimiz zarar görmüş, işsizliğe sebebiyet verilmiş, elde ettiğimiz ihracat pazarlarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya gelinmiştir. Bu kararın acilen durdurulması ya da detaylı bir düzenleme getirilmesi gerekmektedir. Bu konuda yürüttüğünüz bir çalışma var mı?

2- Paydaşlarla ve STK temsilcileri, Odalar ve Hallerin görüşlerini dikkate almadan verdiğiniz bu kararın olumsuz etkileri hesaplanmış mıdır?

3- Domatesin kilo maliyeti 12 lira olmuştur, Hallerde geçtiğimiz günlerde 25 liraya satılan domates fiyatı ise bu karar sonrası 10 liraya düşmüş, alışveriş hızı da durma noktasına gelmiştir. Girdi maliyetleri bugün 12 lira iken domatesin fiyatı düşürmek için girdi fiyatlarının düşürülmesi gerekirken bu konuda ne gibi çalışmalar yapılıyor?

4- Pazarlarını kaybeden ihracatçı tekrar Pazar arayışında kalacaktır ve bağlantıları nedeniyle zarara uğrayacaktır? Bu zararların önlenmesi ve telafisi için alınan tedbirler nelerdir?

5- Çiftçi 12 liraya çıkan domates maliyetiyle mücadele ederken maliyetle, ihracatın başlayıp zararını kurtaracağı dönemde bu tür ihracat kısıtlamalarıyla zarara uğrayacağı hesaba katılmıyor mu? Bu karardan süratle dönülmesi düşünülüyor mu?